

Werkplan VNG Gelderland 2022 – 2026

VNG Gelderland is de Vereniging van Gelderse gemeenten en regio's en is een provinciale afdeling van de landelijke VNG. Dit werkplan wil de hoofdlijnen van onze activiteiten voor de komende bestuursperiode aangeven.

1. Karakter VNG Gelderland

VNG Gelderland wil de belangen van de Gelderse gemeenten en regio's behartigen. Alle 51 gemeenten en de Gelderse regio's zijn lid van VNG Gelderland. Er zijn grote verschillen in schaal, in geografische ligging en in aard van gemeenten en daarmee ook in de opgaven waarvoor gemeenten en regio's staan.

VNG Gelderland neemt de rol van gemeenten en regio's niet over, maar wil die ondersteunen en versterken. De inhoud van opgaven wordt vanuit de onderwerpen die spelen bij gemeenten bepaald, VNG Gelderland kan helpen om gemeenten in een betrokken positie te krijgen. Deze rol van VNG Gelderland impliceert dat VNG Gelderland zich terugtrekt op het moment dat het loopt en inzet van VNG Gelderland geen meerwaarde heeft.

2. Partners VNG Gelderland

Vanuit de belangen van de leden heeft VNG Gelderland belangrijke partners:

- **Landelijke VNG**
De (landelijke) VNG is de belangenbehartiger van de gemeenten in Nederland. De standpunten worden voorbereid in commissies en komen vervolgens in het bestuur. Uitgangspunt voor VNG Gelderland is om in het bestuur van de VNG en in elke commissie met in ieder geval 3 Gelderse leden vertegenwoordigd te zijn. Commissievoorzitters zijn q.q. bestuurslid, dat kan overlappen.
VNG Gelderland vindt dat ook uit de provincies commissievoorzitters dienen te komen en levert daarom inspanning om daarvoor kwalitatief geschikte kandidaten aan te leveren (die daarmee ook in het bestuur van de VNG komen).
- **Provincie Gelderland**
In Gelderland is de provincie de partner van de Gelderse gemeenten en regio's. VNG Gelderland overlegt jaarlijks met Gedeputeerde Staten. Vaste gesprekspunten zijn
 - de kracht van het openbaar bestuur in Gelderland en ontwikkelingen daarin
 - de grote opgaven waar provincie en gemeenten voor staan vaak in het verband van Oost-Nederland (stikstof, klimaat, energietransitie, wonen, mobiliteit, leefbaarheid, ontwikkeling landelijk gebied)
 - het partnerschap van provincie en gemeenten al dan niet in regionaal verband
 - de samenwerking met de provincie in de Gelderland Academie

- Gelderse gemeenten
VNG Gelderland zoekt actief contact met de Gelderse gemeenten. Jaarlijks is er de Dag van de Gelderse Gemeenten, een netwerkbijeenkomst waarin de ALV van VNG Gelderland wordt gehouden, een aansprekend thema wordt geboden en in het middagprogramma door de gastgemeente(n) excursies worden aangeboden. Naast de reguliere bestuurlijke zaken en een inhoudelijk thema gaat het vooral om onderling contact en kennismaking. De opkomst is hoog.
De bestuursvergaderingen van VNG Gelderland worden bij een gastgemeente gehouden en het laatste deel omvat een gesprek met (een afvaardiging van) college en raad.
Bij belangrijke onderwerpen worden bijeenkomsten met gemeentebestuurders belegd, zoals dat in de afgelopen speelde rond de bekostiging van het sociaal domein, gemeentefinanciën, stikstof etc.
Via het netwerk van de bestuursleden wordt eveneens voeling gehouden met de gemeenten.

- Gelderse regio's
Tweejaarlijks wordt een overleg gehouden met elk van de Gelderse regio's om te bezien of er onderwerpen zijn die steun behoeven en om af te stemmen. In de campagne van de staten wordt bezien op welke wijze de inbreng van gemeenten en regio's kan worden gestimuleerd richting een coalitieakkoord. In 2019 is dat via een Gelders Manifest gerealiseerd. VNG Gelderland heeft dat proces gefaciliteerd. In de tweede helft van 2022 zal een rondje regiogesprekken worden gevoerd ondermeer over:
 - Hoe leggen we meer verbinding tussen de regio's en VNG Gelderland (optie: faciliteren van het overleg van regiosecretarissen)
 - Wat is vanuit regioperspectief voor de agendavorming van VNG Gelderland belangrijk
 - Willen we voor de nieuwe statenperiode 2023 – 2027 als regio's/gemeenten een nieuw Gelders Regionaal Manifest opstellen
 - Regionalisering
Regio's in Gelderland zijn een belangrijke laag voor VNG Gelderland gelet op het feit dat Gelderland 51 gemeenten heeft. Bovendien liggen veel belangrijke thema's op het bord van een groep gemeenten meestal in regioverband. De grote opgaven voor de komende tien jaar spelen meestal in regioverband (wonen, klimaat, energietransitie, mobiliteit, economie etc.). In de komende tijd wordt bezien of die ontwikkeling in Gelderland aandacht kan krijgen door samen met de beide oostelijke provincies en de VNG-afdelingen te kijken naar een goede inbedding van de rollen en verantwoordelijkheid van gemeenten en inwoners in dit gebeuren. Minister Bruins Slot van BZK heeft hier in haar uitwerking van het regeerakkoord een stevige plaats voor ingeruimd. Het zal dan gaan om het bevorderen van gesprek hierover en zien of er belemmeringen zijn voor de wijze waarop we in oost-Nederland regionaal samen werken.

- Raden en griffies
De betrokkenheid van raden/raadsleden is een aandachtspunt. Via de griffies worden raden uitgenodigd voor activiteiten, bij gesprekken met gemeenten wordt naast het college een afvaardiging van de raad uitgenodigd, meestal vergezeld door de griffier. Via de Gelderland Academie is er veel contact met griffiers en raden, daartoe behoort ook de Gelderse Griffiersdag. In het bestuur zijn twee raadsleden vertegenwoordigd.

3. Inzet op bekendheid met en deelname van Gelderse gemeenten

Waar nodig biedt VNG Gelderland ondersteuning aan activiteiten die gericht zijn op deelname dan wel bekendheid bij alle Gelderse gemeenten.

Deze activiteit is niet specifiek te beschrijven. Geregeld komen er vragen langs om de inbreng of betrokkenheid van gemeenten te vergroten, ergens attentie voor te vragen etc. Daarom enkele voorbeelden uit de voorbije jaren:

- Bij de behandeling van het geitenmoratorium hebben de Staten van Gelderland via VNG Gelderland input gevraagd van de betrokken gemeenten, VNG Gelderland heeft die input verzameld en aan de Staten doen toekomen, die het betrokken bij hun besluitvorming.
- Voor de landelijk spelende onderwerpen met betrekking tot de bekostiging van het sociaal domein (jeugdzorg) en voor de herijkingsproblematiek van de rijksmiddelen voor gemeenten zijn geregeld bijeenkomsten belegd om Gelderse bestuurders te informeren dan wel hun opvattingen rechtstreeks te geven. VNG Gelderland heeft daar geen eigen bestuurlijke opvatting over, maar bevordert de inbreng van gemeenten, ook in brieven aan de IIe Kamer en het kabinet is dat gebeurd.
- De rol van gemeenten als eigenaar van natuurgebied (veel bos) in het traject van natuurherstel vraagt aandacht omdat gemeenten dan niet in hun primaire rol van overheid maar van een soort terrein beherende organisatie niet zomaar aan tafel komen of middelen kunnen krijgen. VNG Gelderland heeft gestimuleerd dat betrokken gemeenten in overleg zijn gegaan en de mogelijkheden zijn duidelijk geworden.

4. Inzet op de opgaven in Gelderland

Geredeneerd vanuit 2022 worden hier opgaven en activiteiten genoemd waarin VNG Gelderland een rol heeft.

- Gelderse aanpak stikstof
In 2019 heeft VNG Gelderland het initiatief genomen om provincie Gelderland, gemeenten en regio's te verenigen in een aanpak. Gelet op de bevoegdheden van de provincie heeft deze de trekkende rol om te komen tot een Gelderland-brede aanpak en de uitvoering in de verschillende deelgebieden.
VNG Gelderland faciliteert het ambtelijk en bestuurlijk overleg van provincie, samenwerkende gemeenten (regio's) en waterschappen en legt waar nodig verbinding met de landelijke VNG. VNG Gelderland bevordert een stevige positie voor regio's c.q. gemeenten in het proces.
- Gelderse Veren
Provincie en VNG Gelderland zijn eigenaar van het Verenfonds waaruit exploitatietekorten worden bekostigd naast de bijdrage van de oevergemeenten. Omdat èn het fonds bijna uitgeput is èn de provincie zich hieruit wil ontlechten is een onderzoek ingezet naar een toekomstbestendig bestel van veren in Gelderland.
VNG Gelderland fungeert als opdrachtgever voor het onderzoek naar de toekomst van de Gelderse Veren, faciliteert het ambtelijk en bestuurlijk overleg en het overleg met alle oevergemeenten en draagt bij aan lobby naar medebekostigingsmogelijkheden in en buiten de provincie.
- Agenda Oost c.a.
De provincies Overijssel en Gelderland en de 8 betrokken regio's hebben samen en met het rijk overleg over de grote opgaven. VNG Gelderland en VNG Overijssel hebben daarin een terughoudende rol, maar kunnen waar nodig aandacht vragen voor de doelen die daarin worden nagestreefd.
- Bestuurlijke ontwikkeling
Vast agendapunt in het overleg met GS is de bestuurlijke ontwikkeling, het gaat daarbij zowel om de rol van gemeenten als eerste overheid en hun bestuurskracht als om de opgaven die in Gelderland gerealiseerd worden. Daarbij speelt regionale samenwerking een rol, maar ook de provincie als partner in de ontwikkeling van het openbaar bestuur. Als vervolg op het eerdere onderzoek naar de rol van de provincie (commissie Huijbregts 2019) heeft VNG

Gelderland pleit voor een vervolg. Dat vindt plaats in een onderzoek bij concrete onderwerp naar de invulling van de partnerrol. VNG Gelderland participeert in de begeleidingscommissie.

5. Activiteiten in Gelderland

Inzet op activiteiten in Gelderland, die ondersteuning behoeven om Gelderland-breed gemeenten te verbinden, te betrekken, te stimuleren. Hier worden twee voorbeelden van activiteiten genoemd die in 2022 spelen, wanneer het loopt is VNG Gelderland gereed, dergelijke onderwerpen kunnen spontaan in de voorliggende periode opdoemen.

- **Laaggeletterdheid**
Dit is ook in Gelderland een ernstig probleem dat inwoners beperkt in hun ontwikkeling en levensgeluk. Er wordt veel gedaan door gemeenten in regionaal verband en ieder voor zich, er is ondersteuning van de provincie. Maar het is af en toe een kleine taak, er is veel personele wisseling, VNG Gelderland geeft ondersteuning aan bestuurlijke en ambtelijke bijeenkomsten om de aandacht voor de problematiek en de aanpak daarvan te stimuleren. Voor nieuwe bestuurders komt er in de tweede helft van 2022 een bijeenkomst, samen met de provincie.
- **Schuldhelpverlening**
Rechtbank Gelderland wil dichter bij de inwoners met schuldenproblematiek juridische behandeling voorkomen door eerder overleg te hebben met gemeenten over het bieden van hulp. Dat voorkomt groei van de schuld en het voorkomt een procesgang. VNG Gelderland steunt het initiatief gericht op deelname van alle gemeenten.
- **Vraagbaak en achtervang**
VNG Gelderland wordt veel gebeld en gemaïld door gemeenten met allerhande vragen, vaak kan via het netwerk of door bekendheid een weg gewezen worden.

6. Activiteiten gericht op Gelderse inbreng bij de landelijke VNG

Standpunten van de landelijke VNG worden voorbereid door de adviescommissies van de VNG, waarna behandeling in het bestuur VNG volgt. VNG Gelderland mikt op een afvaardiging vanuit Gelderland in verhouding tot het inwonertal provinciaal en landelijk. In de praktijk betekent het dat in het bestuur en in de commissies ingezet wordt op minimaal drie Gelderse leden. Bestuursleden kunnen rechtstreeks gekozen zijn, daarnaast zijn voorzitters van VNG-commissies eveneens lid van het bestuur. VNG Gelderland streeft ernaar dat zeker één VNG-commissie een voorzitter uit Gelderland heeft, voorwaarde daarbij is kwaliteit en tijd om dat te doen.

Alle commissies en het bestuur worden na de raadsverkiezingen 2022 opnieuw bemenst, behalve de voorzitter en vicevoorzitter van het bestuur.

- VNG bestuur, op dit moment is de vicevoorzitter uit Gelderland afkomstig, burgemeester Bruls van Nijmegen. Tussen de Gelderse bestuursleden en het bestuur van VNG Gelderland is periodiek overleg.
- VNG commissies, VNG Gelderland geeft advies over de kandidaten, die zich eerst rechtstreeks bij de (landelijke) VNG hebben gemeld in een daartoe vastgestelde procedure. De voordracht wordt bepaald door de (landelijke) commissie Verhulst en voorgelegd aan de ALV (landelijke VNG).
VNG Gelderland streeft ernaar dat commissieleden zich voorzien van een netwerkje van Gelderse bestuurders, waardoor zij in hun bijdrage versterkt kunnen worden. Wanneer er onderwerpen verschijnen die bredere inbreng vergen uit Gelderland kan in overleg met de Gelderse leden een bestuurlijke oploop worden belegd om oriënterend en opiniërend hierover te spreken en zo hun inbreng te verbreden.

- VNG voorzittersoverleg: VNG voorzitter, VNG directie en het VNG-bestuurslid met de portefeuille afdelingen overleggen halfjaarlijks met de afdelingsvoorzitters. Veelal gaat het om input voor de ledenvergaderingen en over de belangrijkste onderwerpen (afgelopen jaren: herijking gemeentefinanciën, bekostiging sociaal domein/jeugdzorg) , daarin kunnen ook andere prangende onderwerpen aan de orde gesteld worden. VNG Gelderland streeft ernaar dit overleg te benutten om het functioneren van de VNG als Vereniging van Nederlandse Gemeenten vitaal te houden (hoe gaat het toe op de ALV, amendementen en moties, hoe houd je binding met de achterban etc.).
- VNG secretarissenoverleg: ambtelijk hebben de afdelingen overleg met het landelijk bureau. De agenda komt deels overeen met het voorzittersoverleg, daarnaast wordt gekeken naar de onderwerpen die in de commissies spelen en eraan komen, er vindt afstemming en kennisdeling plaats tussen de afdelingen. Het overleg vindt halfjaarlijks plaats, tussendoor digitale bijeenkomsten. Deze werkwijze en de verhouding tussen afdelingen en de landelijke VNG wordt geëvalueerd, Gelderland en Overijssel hebben dit voorbereid.
- Afstemming VNG Overijssel en VNG Gelderland, zowel bestuurlijk als ambtelijk vindt geregeld afstemming plaats tussen beide afdelingen, het gaat dan vooral over de opgaven vanuit Oost-Nederland.

7. Bestuur en organisatie VNG Gelderland

VNG Gelderland is opgericht op 14 februari 1923. Alle Gelderse gemeenten en regio's zijn lid.

Bestuur

Vanuit de Gelderse gemeenten is een bestuur samengesteld dat bestaat uit 3 burgemeesters, 3 wethouders, 2 raadsleden, 3 leden met een ambtelijke achtergrond (gemeentesecretaris, griffier en regiosecretaris). Deze indeling betekent dat bestuurders voeling houden of zoeken met hun achterban, zowel geografisch als naar hun bestuurlijke of ambtelijke collega's in Gelderland.

De samenstelling is gebaseerd op geografische en politieke spreiding en een redelijke gelijke deelname van mannen en vrouwen. Aandachtspunt is de deelname van lokale partijen.

Onderwerpen die spelen kennen een bestuurslid als portefeuillehouder.

Het bestuur vergadert vijf keer per jaar wisselend over gemeenten, de vergadering kent drie onderdelen: bestuurlijke zaken, presentatie van een thema, gesprek met de gastgemeente (afvaardiging college en raad).

Tweejaarlijks wordt overleg gevoerd met elk van de Gelderse regio's.

Jaarlijks is er een Algemene Ledenvergadering (ALV) bij een gastgemeente. Naast de reguliere verenigingszaken is er een thema met spreker. Het middagprogramma met excursies en de afronding wordt verzorgd door de gastgemeente.

Bureau VNG Gelderland

VNG Gelderland werkt met een klein bureau met een bureaumanager, die de inhoudelijke taken uitvoert en de ondersteuning van het bestuur verzorgt en een secretariael medewerker die ook de website onderhoudt. Formatief betreft het in totaal circa 1 fte. Daarnaast levert VNG Gelderland 2 parttime medewerkers (samen circa 1 fte) aan de Gelderland Academie. Hosting vindt -voorzover nodig- plaats door de gemeente Ede.

De website van VNG Gelderland wordt verder ontwikkeld om daarmee Gelderse bestuurders te informeren en ontwikkelingen in Gelderland te delen. De website linkt door naar de landelijke VNG site. Overlap met andere sites wordt vermeden.

8. Overige partners in Gelderland

Er is incidenteel overleg met organisaties als het Gelders Genootschap en afhankelijk van het onderwerp en het belang met andere organisaties in Gelderland.

VNG Gelderland draagt kandidaten voor bij de volgende organen:

Overzicht vertegenwoordigingen VNG Gelderland dd. 1 april 2022	
PRO, Provinciale Raad voor Omgevingsbeleid:	Joost Van Oostrum (Berkelland), Auke Schipper (Hattem), Sietske Klein (West Betuwe)
Bestuur Faunabeheereenheid Gelderland:	Henk Lambooij (Putten)
Gebiedscommissie preventie wolvenschade:	Hans van der Hoeve (oud-burgemeester Epe) tevens lid landelijke commissie namens VNG Nederland
Samenwerkingsverband cultuurhistorie	Loes van der Meijs (Doesburg)
Stichting Veren Gelderland:	Ans Mol (West Maas en Waal), Frank Groen (Tiel), vacature (gemeentesecretaris)
Aanpak Laaggeletterdheid Gelderland:	Anita Sorensen (Maasdriel)

9. Slot

Een werkplan van een organisatie als VNG Gelderland is geen statisch geheel. Veel van de activiteiten zijn tijdelijk van aard en meer als voorbeeld opgenomen. Daarnaast is de polsstok van VNG Gelderland beperkt. Rol en taakafbakening moeten sporen met het karakter van VNG Gelderland zoals in de aanhef beschreven.